

Über dieses Buch

Dies ist ein digitales Exemplar eines Buches, das seit Generationen in den Regalen der Bibliotheken aufbewahrt wurde, bevor es von Google im Rahmen eines Projekts, mit dem die Bücher dieser Welt online verfügbar gemacht werden sollen, sorgfältig gescannt wurde.

Das Buch hat das Urheberrecht überdauert und kann nun öffentlich zugänglich gemacht werden. Ein öffentlich zugängliches Buch ist ein Buch, das niemals Urheberrechten unterlag oder bei dem die Schutzfrist des Urheberrechts abgelaufen ist. Ob ein Buch öffentlich zugänglich ist, kann von Land zu Land unterschiedlich sein. Öffentlich zugängliche Bücher sind unser Tor zur Vergangenheit und stellen ein geschichtliches, kulturelles und wissenschaftliches Vermögen dar, das häufig nur schwierig zu entdecken ist.

Gebrauchsspuren, Anmerkungen und andere Randbemerkungen, die im Originalband enthalten sind, finden sich auch in dieser Datei – eine Erinnerung an die lange Reise, die das Buch vom Verleger zu einer Bibliothek und weiter zu Ihnen hinter sich gebracht hat.

Nutzungsrichtlinien

Google ist stolz, mit Bibliotheken in partnerschaftlicher Zusammenarbeit öffentlich zugängliches Material zu digitalisieren und einer breiten Masse zugänglich zu machen. Öffentlich zugängliche Bücher gehören der Öffentlichkeit, und wir sind nur ihre Hüter. Nichtsdestotrotz ist diese Arbeit kostspielig. Um diese Ressource weiterhin zur Verfügung stellen zu können, haben wir Schritte unternommen, um den Missbrauch durch kommerzielle Parteien zu verhindern. Dazu gehören technische Einschränkungen für automatisierte Abfragen.

Wir bitten Sie um Einhaltung folgender Richtlinien:

- + *Nutzung der Dateien zu nichtkommerziellen Zwecken* Wir haben Google Buchsuche für Endanwender konzipiert und möchten, dass Sie diese Dateien nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke verwenden.
- + *Keine automatisierten Abfragen* Senden Sie keine automatisierten Abfragen irgendwelcher Art an das Google-System. Wenn Sie Recherchen über maschinelle Übersetzung, optische Zeichenerkennung oder andere Bereiche durchführen, in denen der Zugang zu Text in großen Mengen nützlich ist, wenden Sie sich bitte an uns. Wir fördern die Nutzung des öffentlich zugänglichen Materials für diese Zwecke und können Ihnen unter Umständen helfen.
- + *Beibehaltung von Google-Markenelementen* Das "Wasserzeichen" von Google, das Sie in jeder Datei finden, ist wichtig zur Information über dieses Projekt und hilft den Anwendern weiteres Material über Google Buchsuche zu finden. Bitte entfernen Sie das Wasserzeichen nicht.
- + *Bewegen Sie sich innerhalb der Legalität* Unabhängig von Ihrem Verwendungszweck müssen Sie sich Ihrer Verantwortung bewusst sein, sicherzustellen, dass Ihre Nutzung legal ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass ein Buch, das nach unserem Dafürhalten für Nutzer in den USA öffentlich zugänglich ist, auch für Nutzer in anderen Ländern öffentlich zugänglich ist. Ob ein Buch noch dem Urheberrecht unterliegt, ist von Land zu Land verschieden. Wir können keine Beratung leisten, ob eine bestimmte Nutzung eines bestimmten Buches gesetzlich zulässig ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass das Erscheinen eines Buchs in Google Buchsuche bedeutet, dass es in jeder Form und überall auf der Welt verwendet werden kann. Eine Urheberrechtsverletzung kann schwerwiegende Folgen haben.

Über Google Buchsuche

Das Ziel von Google besteht darin, die weltweiten Informationen zu organisieren und allgemein nutzbar und zugänglich zu machen. Google Buchsuche hilft Lesern dabei, die Bücher dieser Welt zu entdecken, und unterstützt Autoren und Verleger dabei, neue Zielgruppen zu erreichen. Den gesamten Buchtext können Sie im Internet unter <http://books.google.com> durchsuchen.

~~819~~ ~~117~~

~~842 A13~~

NAGELATEN
GEDICHTEN

VAN

M. VAN HEIJNINGEN BOSCH.

Te GRONINGEN, bij
R. J. SCHIERBEEK.
M D C C X X I I I .

*Honinklike
Bibliotheek
te's Hage.*

V O O R B E R I G T.

Onder de genoegens, die mijne verplaatsing naar deze stad mij verschaft heeft, is geen der minste geweest mijne kennismaking en opgevolgde vriendschaps-betrekking met wijlen den Heer M. VAN HEIJNINGEN BOSCH, een' man, wiens helder verstand, vlug vernuft en ongemeene geestbeschaving, gelijk dezelve zijn, helaas! te kort, leven in vele betrekkingen nuttig deden zijn, zoo ook zijn verkeer leerrijk en aangenaam maakten. Zijne beklagelijke ongesteldheid en vroege dood hebben mij dus diep getroffen, en geen oogenblik doen aarzelen, aan de verzameling en uitgave zijner nagelatene Gedichten mede te werken, en er een Voorberigt bij te voegen, opdat van mijne vriendschap en achting voor den Overledenen ten minste eenig blijk zou voorhanden zijn.

Wijlen mijn vriend M. VAN HEIJNINGEN BOSCH had, gelijk alle vlugge vernuften, zijne luimigheden; dat is, hij vatte, door 't een of 't ander opgewekt, met vuur eenig onderwerp aan, doch liet het ook wel eens weder varen, wanneer volgende indrukken zijnen levendigen geest en prikkelbaar gevoel sterk troffen. Van daar

zoo vele fragmenten in zijn nagelaten Dichtwerk, welke hij zelf in dien staat niet zou hebben uitgegeven, maar die nu, als eene heilige nalatenschap van een kloek hoofd en gevoelig hart, schenen niet verworpen te moeten worden. Althans de Heeren FEITH (Vader en Zoon) en NIERSTRASZ hebben er met mij, in 't algemeen, aldus over geoordeeld.

De hier volgende toewijding der Gedichten aan 's overledenen Echtgenootte is onder 's mans papieren gevonden, en scheen mede eene plaats te verdienen, daar zij allezins de kenmerken draagt van zijnen denk- en schrijftrant.

Ontvang dan, geachte Lezer! deze Dichterlijke nalatenschap van eenen man, die, bij alle zijne overige voortreffelijke hoedanigheden, en bij de onsterfelijke verdiensten, die hij als schrijver voor kinderen had, ook waarlijk Dichter was; ontvang, zeg ik, deze Dichterlijke nalatenschap met die liefde en achting, welke de Overledene in meer dan een opzicht verdiende.

GRONINGEN,
October 1823.

JAN TEN BRINK.

T O E W I J D I N G.

Aan wie anders, dan aan u, mijne NAATJE! zoude ik deze bladen toewijden? Gedurende de twintig jaren, in welke wij te zamen al de tooneelen van het huisselijk geluk doorliepen, waart gij, meer dan iemand, de Muze, die mij de citer in de handen gaf, en telkens aanspoorde om voort te varen. Uw goed hart, uw juist oordeel, uw onbedorven smaak, zoo ten eenemaal vrij van alle oneделе vooroordeelen (wanneer men een weinig vooringenomenheid ter mijner gunste daarvan uitzondert) waren de toets, waaraan mijne kunst zich, als het ware, schaaftde,

of liever beschaafde. Uit dien hoofde ben ik zeer veel aan u verplicht. En daarom :

Waarheen ook deze bundel zwerve,
 Hoe kort of lang mijn lauwer groen',
 Uw naam zal met den mijnen leven,
 Bewaard in 't eigen bloemfestoen.

Ofschoon gij, mijne vrouw! en gij, mijne vier kinderen! het geluk mijns levens zijt, en er niets op aarde is, waarvan mijn hart zoo gaarne uitgaat, en waarop het telkens zoo gaarne terugkomt, evenwel vindt gij in dezen bundel niet een enkel stuk, waarvan gijlieden regtstreeks het onderwerp zijt. Honderd malen heb ik gedacht: « zoo ik ooit gedichten uitgeef, dan zal ik doen, gelijk de toonkunstenaar, die zijn schoonste stuk tot het einde bespaart, opdat de laatste toonen nog langen tijd in de ziel des hoorders mogen naklinken; ik zal doen, gelijk de kunstkenner doet, die, na zijne vrienden bij al zijne schilderijen te hebben rondgevoerd, eindelijk staan blijft bij een stuk, dat met een groen gordijntje bedekt is. Het gordijntje opligtende, ziet men een kabinetstukje, dat den beschouwer liefde en eerbied inboezemt, en al de vorigen in schoonheid overtreft. »

Zoo wilde ik mijn schoonste lied, het tafereel van mijn huisselijk geluk, voor het laatste sparen. En ziet! nu ik er eindelijk aan toe ben, blijven die toonen in het speeltuig hangen, en ik kan het groene gordijntje niet opligten.

Weet gij de reden er van? De Schilder maakt niet de natuur, maar de schoone natuur. Zoo gaat het ook den Dichter. Hij bezingt niet de naakte waarheid, maar de waarheid, zoo als zijne verbeelding, door den tijd geholpen, dezelve gekleed heeft. In den winter bezingt de Dichter de lente; des avonds in zijne kamer schetst hij het morgenrood. Hij weidt uit over zijn geluk, als hij het niet meer bezit, of althans als het niet meer zoo geheel en al zijne ziel vervult en overmeestert. Te midden van hetzelfde, biedt zich te veel stof te gelijk aan. Het eene voorwerp verdringt het andere. De tijd moet dezelve eerst rangschikken. Hij moet wachten, tot dat de verbeelding de verstrooide brokken tot één beeld, eene hoofdpartij gebragt heeft. De kleinigheden, die de werking van het geheel afbreuk deden, smelten dan weg; het stuk besterft. En dan eerst roept de Dichter de dingen, die niet zijn, als of ze waren.

Dit althans heeft bij mij plaats. In één woord, ik ben nog te gelukkig, nog te zeer aan het heden gekluisterd,

om mijn geluk in verzen te brengen. Daarom kan ik mij zelve niet voldoen. Ik weet er althans geene andere reden voor. Wel nu! Het groene gordijntje moge dan hangen blijven! Die er eens achter wil kijken, kome en zie in onzen huisselijken kring — de natuur zelve!

M. VAN HEIJNINGEN BOSCH.

I N H O U D.

	Bladz.
Zangluim.	1.
Mijn Liefje.	4.
De Dichter en AMOR.	7.
Het ware genot des Levens.	10.
Aan AMINTAS.	13.
De gevangen AMOR.	16.
Het verliefde Meisje.	20.
Bij den Dood van LESBIA's Muschje.	23.
LEONORE.	27.
Bespiegeling.	44.
In het Album van den Heer Mr. R. FEITH.	49.
De Morgen op het Land.	51.
Het Avondrood.	54.
Liedje.	57.
Na eene lange Droogte.	59.
De Regenboog.	61.
Lofzang.	62.
Ter gedachtenis van DRAKE.	65.

x I N H O U D.

	Bladz.
Grafschrift op AGRICOLA.	68.
Op den Dood van den Heer SCHROEDER.	69.
Op den Dood van den Heer JOH. MULDER.	71.
Bij den Dood van den Heer TH. BRUNSVELD DE BLAU.	77.
Grafschrift op den Landman G. REINDERS.	80.
Grafschrift op de Heeren THEMME en VAN DER MEULEN.	81.
Grafschrift op een driejarig Wichtje.	82.
Troost bij het Kindergraf.	83.
Nachtkusje.	85.
Liedje voor eene treurende Moeder.	89.
Aan mijne Schoonzuster MARIA LOUIZA.	93.
Aan mijn Neefje RUDOLF JAKOB	94.
De Ouder- en Kinderliefde.	99.
De Verlichting.	111.
Bij den aanvang van het jaar 1816.	118.
De Menschlievendheid.	119.
Aan den Vrede.	124.
De Verlossing van Nederland	127.

L E O N O R E.

R O M A N C E.

L E O N O R E.

ROMANCE.

LENoor sprong op, vóór 't morgenrood,

Uit ijslijk zware droomen:

« Is **WILLEM** ongetrouw of dood?

« Zal hij dan nimmer komen?»

Sints jaar en dag, vertrok haar held,

Met **Koning FRITS**, naar 't oorlogsveld,

En zond, in dertig weken,

Zijn Liefje taal noch teeken.

Maar eind'lijk 't eeuwig twisten moè,
Gencigd tot rust en vrede,
Gaf Oostenrijk den Pruis iets toe,
En 't zwaard keerde in de scheede;
En ickers heer, met trom en fluit,
En pauk-getrom en feestgeluid,
En takjes op de hoeden,
Kwam tot de zijnen spoeden.

Heel *Pruissen*, thans één hart en ziel,
Eik ging het heer begroeten:
Geen besje bleef bij 't spinnewiel;
De vreugd gaf icker voeten.
« God lof!» riep kind en moeder uit;
« Wees welkom!» menig blijde bruid;
Maar WILLEM'S uitverkoren
Was groet noch kus beschoren.

Zij vliegt de rijen op en af,
En vraagt naar aller namen;
Maar niemand, die haar narigt gaf,
Van allen, die er kwamen.
Nu van haar laatste hoop beroofd,
Trekt zij de haren uit het hoofd,
Vliegt razend heen en weder,
En stort ter aarde neder.

De moeder komt: «mijn liefste kind!
«Gij brengt u zelve om 't leven.
«Helaas! de wanhoop maakt u blind:
«God kan nog uitkomst geven!» —
«O, moeder! moeder! heen is heen!
«De laatste straal van hoop verdween!
«God hoort niet, hoe ik kerme;
«O wee, o wee, mij arme!» —

« Help God! zie ons genadig aan!

« Kind! bid *een Vader onzer.*

« Wat God doet, dat is welgedaan:

« God, God erbarmt zich onzer!» —

« O, moeder! moeder! ij'd'le waan!

« Aan mij heeft God niet welgedaan!

« Geen bidden kan hier baten,

« Ik ben van God verlaten.» —

« Neen, kindlief! die den Vader kent,

« Weet ook: Hij helpt zijn kind'ren,

« Het hoog eerwaardig *sacrament*

« Zal uwe smart vermind'ren.» —

« O, moeder! moeder! mijne ellend',

« Mijn' brand verzacht geen *sacrament*;

« Geen *sacrament* kan 't leven

« Aan dooden wedergeven!» —

« Ach! mannetrouw heeft niets om 't lijf.

« Zoo eens, in verren lande,

« De valschäard aan een ander wijf

« Zijn hart en hand verpandde?

« Vergeet hem, kind! vergeet hem vrij,

« Hij vindt er weinig vreugde bij;

« Tot in zijn laatste dagen,

» Zal hem zijn meinëed knagen.” —

« O, moeder! moeder! heen is heen!

« Verloren is verloren!

« Mij redt de dood, de dood alleen,

« O, ware ik nooit geboren! —

« Blusch uit, voor eeuwig uit, mijn licht!

« Verdalg — verdalg mij, hellewicht!

« God hoort niet, hoe ik kerme;

« O wee, o wee, mij arme!” —

« Genade, o God! geen regt — geen regt!

« Giet balsem in haar wonde.

« Helaas! zij weet niet, wat ze zegt:

« Vergeef haar deze zonde.

« Ach, kind! vergeet, om 't aard'sch verdriet,

« Uw ziel en zaligheid toch niet!

« Een bruid van Christus wegen

« Is niets aan de aard gelegen.” —

« O, moeder! wat is zaligheid?

« O, moeder! wat is helle?

« Bij hem — bij hem is' zaligheid:

« Maar, zonder WILLEM, helle! —

« Blusch uit, voor eeuwig uit mijn licht!

« Verdelg — verdelg mij hellewicht!

« 'k Wil, zonder hem, na dezen,

« Bij God niet zalig wezen!” —

Zoo woedt LENOOR, tot de avond zinkt;

Zoo steekt zij God naar de oogen,

Tot dat het bleeke maanlicht blinkt,

Aan 's Hemels starrebogen.

Zij schreit, zij lacht, ziet wild in 't rond,

En bidt en vloekt op d'eigen stond,

Verwenscht zich duizend werven,

En wil — maar kan niet sterven.

Trap! trap! Men hoort een schel gedruisch,

Gelijk van paardehoeven.

Daar stijgt een ridder af voor 't huis,

En nadert zonder toeven.

En, hoor, ei hoor! de voordeursring

Gaat zoetjes, zachtjes: klinglingling.

Daar laat een stem zich hooren!

Er gaat geen woord verloren!

« Holla! holla! doe op, mijn kind!

« Of ligt gij reeds te droomen? ...

« Hoe zijt ge jegens mij gezind?

« Mag WILLEM nader komen? ” —

« Ach, WILLEM! gij? ... en nu eerst aan? ...

« Waar komt gij toch zoo laat van daan? ...

« 'k Heb zóó om u gekreten;

« Maar nu is 't al vergeten. ”

« Wij rijden slechts bij middernacht.

« Ik kom héél van *Bohemen*.

« 'k Heb naar den maneschijn gewacht,

« En wil u met mij nemen. ” —

« Neen, WILLEM! neen! niet voort weér weg.

« De wind ruischt door de dorenheg.

« Kom liever in mijne armen

« U koest'ren en verwarmen! ” —

« Laat ruischen door de dorenheg,

« Ik mag hier niet vertoeven;

« Mijn brieschend ros wil weêr op weg,

« En slaat met staart en hoeven.

« Kom, liefje! spring en slinger vrij

« U op mijn' klepper achter mij!

« Ik moet, nog honderd mijlen,

« Met u naar 't bruidsbed ijlen.» —

« Ach, wilt gij vóór de morgenster

« Mij nog in 't bruidsbed dragen?

« En — hoor! nog bromt de klok van ver —

« Het heeft al elf geslagen.» —

« Zie hier, zie daar! de maan schijnt hel;

« Wij en de dooden rijden snel.

« 'k Zal u gewis, vóór 't dagen,

« Nog in het bruidsbed dragen.» —

« Zeg op! hoe is uw bruidsbed? waar?

« Uw huisje en huisraad tevens?” —

« Ver — ver van hier! zes planken maar!

« Klein, koel, en stil er nevens.” —

« Kan ik er in?” — « Ja, gij en ik.

« Kom, Liefje! toef geen oogenblik.

« De bruiloftsgasten hopen;

« De kamer staat al open.” —

't Schoon liefje laat zich overreën,

En slaat, op 't ros gestegen,

De handjes om den ridder heen,

En lacht de toekomst tegen.

Het ros snelt voort. 't Gaat hop, hop, hop,

Al in een' zuizenden galop,

Dat ros en ruiter snuiven,

En kei en vonken stuiven.

En zie, hoe beemden, heide en bosch,
Voorbij hun blikken vlugten!
De bruggen dond'ren klos, klos, klos,
Door dorpen en gehuchten.
« Is liefje ook bang? ... de maan schijnt hel!
« Houra! de dooden rijden snel.
« Is liefje ook bang voor dooden?»
« Ach neen! ... maar zwijg van dooden.» —

« Hei daar! waartoe dat kling en klang?
« Wat fladd'ren hier de raven? ...
« Hoor! klokgebrom, hoor! lijkgezang:
« « Laat ons het lijk begraven! » »
Nu nadert hen een geestenschaar,
In rouwgewaad, met kist en baar;
Terwijl de krassende uilen
Een' naren lijkzang huilen.

« Begraaft dat lijf, na middernacht,
« Met lijkmisbaar en rouwe!
« Ter feest! ter feest! het bruidsbed wacht,
« Naar mij en mijn getrouwe.
« Kom, koster! hier! kom met uw koor,
« En gorgel ons het trouwlied voor!
« Kom, paap! en spreek uw' zegen;
« Het bruidsbed lacht ons tegen.»

Hij zwijgt: doodstilte! En kist en baar
Zijn, als een rook, verdwenen!
En horre, horre, snelt de schaar,
Met ros en ruiter, henen.
't Gaat verder — verder, hop, hop, hop,
Al in een' zuizenden galop,
Dat ros en ruiter snuiven,
En kei en vonken stuiven.

Hoe vliegen regts, hoe vliegen links,

Gebergten, boomen, hekken!

Hoe vliegen links, en regts en links,

De dorpen, steden, vlekken!

« Is liefje ook bang?... de maan schijnt hel!

« Houra! de dooden rijden snel.

« Is liefje ook bang voor dooden?

« Ach! zwijg toch, zwijg van dooden.” —

« Zie daar! hoe danst dat luchtgespuis,

« Half door de maan beschenen,

« Verzeld van kraai en vledermuis,

« Om galg en worgpaal henen!

« Sa sa, gespuis! kom hier, sa sa!

« Gespuis! kom hier, en volg ons na;

« Dans gij de bruiloftsrijen,

« Als we ons in 't bruidsbed vlijen.” —

En schuiflende, als de wervelwind
In afgevallen blaären;
Komt nu het galgenäas gezwind,
Hosch, hosch, rondom hen waren.
't Gaat verder — verder hop, hop, hop,
Al in een' zuizenden galop,
Dat ros en ruiter snuiven,
En kei en vonken stuiven.

Hoe vliegt het rondom — rondom hen!
't Schijnt all' door een te warren.
Hoe vliegen, boven over hen,
De hemel en de starren!
« Is liefje ook bang? de maan schijnt hell!
« Houra! de dooden rijden snel.
« Is liefje ook bang voor dooden?»
« O wee, o wee, de dooden! — —

« Voort klepper, voort! reeds kraait de haan.

« Welaan! nu niet gekropen.

« Voort, voort van hier! de dag breekt aan,

« En 't uurglas is verlopen.

« Zie, liefje! ziet ge 't bruidsbed wel?

« Houra! de dooden rijden snel.

« Dat nu het blaadje wende!

« Wij zijn — wij zijn aan 't ende!

Een ijz'ren deur stuit man en ros.

De ruiter viert den teugel.

Bons! bons! de deur vliegt knarsend los,

Spijt grendel, slot en beugel.

De weg gaat tusschen graven door,

Het ak'lig maanlicht wijst hun 't spoor,

En rondom wit gebeente,

Met blinkend grafgesteente.

Ha zie! ha zie! mijn God! wat's dit!...

O wee! een ijslijk wonder!

Des ruiters ligchaam, lid voor lid,

Valt weg als murwe tonder.

Een holle schedel wordt zijn kop;

Hij heft de ontvleeschde handen op,

En in de dorre vingren

Laat hij zijn' zeissen slingren.

Daar staat hij nu, de knokkelman!

En blik LENOOR in de oogen!

En grijnst haar toe, en steekt als dan

Den vinger naar den hoogen.

En nu — ach God! hoe staat ze 'tuit!

En nu — daar wijst hij de arme bruid,

In 'topen grafgesteente,

Haar bruijons koud gebeente!

Hoe steigert, stampt en snuift het paard!

't Blaast sulfer, vuur en vonken:

Men hoort gejammer onder de aard,

En — hui!... het is verzonken!

De hooge lucht huilt: « wee! o wee!»

En de afgrond antwoordt: wee! o wee!

Een gansche hel vol smarte

Woedt in **LENORES** harte.

De schimmen dansen, tot besluit,

Geschaard in ronde kringen,

Bij maneschijn, rondom de bruid,

Terwijl ze, huilend, zingen:

« *Geduld! geduld in 't zwaarst verdriet!*

« *O mensch! twist met uw' Maker niet.*

« *De ziel heeft 't lijf begeven:*

« *God schenk' haar 't eeuwig leven!*» —

Gevolgd naar het Hoog-
duitsch van BURGER.
